

Avalent>Perekonnaasjad ja pärimine>Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje **lv** originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

inglise keel

Järgmised keeleversioonid: **en** on juba tõlgitud.

Swipe to change

Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine**Läti****1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?**

Abielu lõpetamise tingimused on üksikasjalikult sätestatud Läti tsiviilseaduse perekonnaõigust käsitlevas osas ja notariaadiseaduse P jaos. Abielu kui institutsiooni üldine raamistik on sätestatud Läti tsiviilseaduse perekonnaõigust käsitlevas osas.

Lätis võib abielu lõpetada üksnes kohus või notar (*notārs*). Kohus võib lõpetada abielu ühe või mõlema abikaasa avalduse alusel. Notar võib lõpetada abielu juhul, kui abikaasad on leppinud kokku abielu lõpetamises ja neil ei ole ühiseid alaealisi lapsi või ühist vara, või ühiste alaealiste laste või ühisvara olemasolu korral juhul, kui abikaasad on sõlminud kirjaliku kokkuleppe ühiste alaealiste laste hooldusõiguse, suhtlusõiguse, lapse elatusvahendite ja ühisvara jagamise kohta.

Seda liiki abielulahutuse üks eeltingimus on seega, et abikaasad peavad olema jõudnud kokkuleppele abielust sündinud lapse hooldusõiguse, lapse elatusvahendite ja abikaasade ühisvara jagamise küsimustes.

Kui abielu tuleb lahutada kohtus, peab kohus jõudma järeldusele, et abielu on lõppenud. Abielu loetakse lõppenuks, kui abikaasad ei ela koos ja kooselu taastamist ei ole oodata.

Abielu notariaalse lõpetamise üks eeltingimus on, et abikaasad peavad olema jõudnud kokkuleppele abielust sündinud lapse hooldusõiguse, lapse elatusvahendite ja abikaasade ühisvara jagamise küsimustes. Kui abikaasad kokkuleppele ei jõua, tuleb need küsimused lahendada kohtus samaaegselt abielu lahutamise avalduse arutamiseks.

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?**Abielu notariaalne lõpetamine**

Abielu võib lahutada, kui see on lõppenud ja abikaasad on jõudnud kokkuleppele abielu lõpetamises ning nad on esitanud notarile mõlema abikaasa allkirjastatud ühisavalduse. Abikaasade ühise alaealise lapse või ühisvara olemasolu korral tuleb avaldusele lisada kirjalik kokkulepe ühise alaealise lapse hooldusõiguse, lapse elatusvahendite, suhtlusõiguse ja ühisvara jagamise kohta.

Abielu kohtulik lõpetamine

Abielu võib lõpetada kohus, kui abikaasad ei ole jõudnud kokkuleppele abielu lõpetamises ning on täidetud üks järgmistest tingimustest.

Abikaasad on elanud lahus üle kolme aasta: abikaasad elavad eraldi, neil puudub ühine majapidamine ja üks abikaasadest ei soovi kindlalt ühist majapidamist taastada, välistades sellega abielulise kooselu võimalikkuse. Ühine majapidamine võib puududa ka siis, kui abikaasad elavad ühises eluruumis. Kui abikaasad on elanud lahus vähem kui kolm aastat, võib kohus lõpetada abielu üksnes juhul, kui:

abielu lõppemise on põhjustanud ühe abikaasa füüsiline, seksuaalne, psühholoogiline või majanduslik vägivald abielu lahutamist sooviva abikaasa vastu, abikaasa teise lapse vastu või abikaasade ühise lapse vastu;

üks abikaasadest nõustub teise abikaasa avaldusega abielu lahutada;

üks abikaasadest on alustanud kooselu teise isikuga ja sellest partnerlusest on sündinud või sündimas laps.

Kui nende eespool kirjeldatud asjaolude korral usub kohus, et abielu on siiski võimalik säilitada, võidakse lahutusmenetlus kuni kuueks kuuks edasi lükata eesmärgiga anda abikaasadele võimalus ära leppida.

Kui enne seda, kui abikaasadel täitub kolm aastat lahus elamist, esitab üks abikaasadest avalduse abielu lahutamiseks muul kui eespool loetletud kolmel põhjusel, ei saa kohus abielu lõpetada enne seaduses lahus elamisele seatud kolmeaastase tähtaja möödumist ja kohus peab asja arutamise edasi lükkama, pidades silmas abikaasade võimalikku leppimist.

Kui abikaasad on elanud lahus vähem kui kolm aastat, võib notar lõpetada abielu üksnes juhul, kui mõlemad abikaasad nõustuvad abielu lõpetamisega ja on esitanud notarile avalduse abielu lõpetamiseks kooskõlas notariaadiseaduses sätestatud menetlusega.

Kohus ei tohi juba lõppenud abielu lahutada juhul ja sellises ulatuses, kui abielu säilitamine on vajalik erandlikel asjaoludel abikaasade ühise alaealise lapse huvides.

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses**3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)**

Niipea kui abielu lahutamise otsus on jõustunud või niipea kui vannutatud notar on andnud välja lahutustunnistuse, lõppevad abikaasade õigussuhetest tulenevad õigused ja kohustused. Lahutusega võivad endistele abikaasadele kaasnedu uued kohustused ja õigused. Pärast abielu lõpetamist võib kumbki pool sõlmida uue abielu.

Tsiviilseaduse kohaselt on abikaasal, kes muutis abiellu astumisel oma perekonnanime, õigus kasutada oma abieluuegset perekonnanime ka pärast abielu lõpetamist. Teise võimalusena lubab kohus või notar tal taotluse alusel kasutada abieluueletset perekonnanime.

Teise abikaasa taotluse alusel võib kohus keelata abielu lõppemise põhjustanud abikaasal abieluuegse perekonnanime säilitamise tingimusel, et sellega ei kahjustata lapse huve.

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel

Notar võib lõpetada abielu juhul, kui abikaasad on eelnevalt sõlminud kirjaliku kokkuleppe mis tahes ühisvara jagamise kohta ja see kokkulepe on lisatud abielu lahutamise avaldusele.

Abielu kohtuliku lõpetamise korral võivad abikaasad leppida kokku ühisvara jagamises. Kui abikaasad kokkuleppele ei jõua, lahendab nende nõuded kohus tsiviilseaduse või abieluvaralepingu sätete alusel. Tsiviilseaduses on sätestatud kahte liiki varasuhted – nimelt õigusaktidest tulenevad suhted ja abieluvaralepingust tulenevad suhted – ning suhete liigist sõltub, millist menetlust kasutatakse vara jagamisel abielu lahutamise korral.

Kui varalised suhted tulenevad õigusaktidest, siis vara jagamise korral on kummalgi abikaasal õigus varale, mis kuulub talle enne abielu sõlmimist, ning mis tahes lahusvarale, mille ta omandas abielu kestel. Igasugune vara, mille abikaasad omandasid abielu kestel koos või mille omandas kumbki abikaasa ühiseid ressursse kasutades, on abikaasade ühisvara. Eeldatakse, et ühisvara kuulub mõlemale abikaasale võrdselt, välja arvatud juhul, kui kumbki neist suudab põhjendada ja tõendada, et selline vara tuleks jagada mittevõrdses osades.

Kui varalised suhted on reguleeritud abieluvaralepinguga, võidakse lepinguga ette näha, et abikaasade kogu vara on lahusomand või ühisomand ning vara jagamine toimub sellest tulenevalt kooskõlas õigusaktides asjaomase lepingulise varasuhte jaoks sätestatud menetlusega.

3.3 abikaasade alaealiste lastega

Seoses abielu lahutamise eespool kirjeldatud perekonnasisestest õigussuhetest tulenevaid küsimusi, eelkõige neid, mis tulenevad vanemate ja laste vahelistest õigussuhetest, kaaluda eraldiseisvalt.

Abielu notariaalse lõpetamise korral peavad abikaasad lisaks abielu lahutamisele leppima kokku ka laste hooldusõiguse, suhtlusõiguse ja elatise küsimustes. Koos abielu lahutamise avaldusega tuleb esitada eelnevalt sõlmitud kirjalik kokkulepe abikaasade ühise alaealise lapse hooldusõiguse, suhtlusõiguse ja lapse ülalpidamise kohta.

Abielu kohtuliku lõpetamise korral peavad abikaasad leppima kokku abikaasade ühise alaealise lapse hooldusõiguse, suhtlusõiguse ja lapse elatise küsimustes. Juhul kui sellist kokkulepet ei ole sõlmitud, tuleb nõuded – välja arvatud juhul, kui need on juba lahendatud – esitada koos abielu lahutamise avaldusega. Vastasel korral ei saa kohus abielu lahutada.

Abielu lahutamise tagajärjed seoses vanemliku vastutusega

Kohustus lapse eest hoolitseda ei lõpe lapse ühe või mõlema vanema juurest mujale elama asumisega.

Kui vanemad elavad eraldi, siis lasub neil siiski endiselt ühine vanemlik vastutus. Lapse eest hoolitsemise ja lapse järele valvamise peab tagama see vanem, kellega koos laps elab.

Vanemad peavad tegema ühiselt otsused küsimustes, mis võivad avaldada olulist mõju lapse arengule. Vanematevahelised vaidlused lahendab orbudekohus (*bāriņtiesa*), välja arvatud juhul, kui õigusaktides on sätestatud teisiti.

Vanemate ühine hooldusõigus lõpeb siis, kui vanematevahelise kokkuleppega või kohtuotsusega nähakse ette hooldusõiguse andmine ühele vanemale.

Kui lapse hooldusõigus on antud ühele vanemale, on sellel vanemal hooldusõigusest tulenevad õigused ja kohustused. Teisel vanemal peab säilima suhtlusõigus (õigus säilitada lapsega kontakt ja vahetu suhe).

Abielu lahutamise tagajärjed seoses lapse ülalpidamisega

Lapse ülalpidamise küsimus tuleb lahendada abielu lahutamise menetluse käigus. Vanemad on kohustatud maksma lapsele elatist vastavalt nende suutlikkusele ja rahalistele võimalustele. Lapse ülalpidamise kohustus lasub lapse isal ja emal kuni selle ajani, mil laps suudab ise ennast ülal pidada.

Kohustus lapsele elatist maksta ei lõpe lapse perekonna juurest eraldi elama asumisega või lapse ühe või mõlema vanema juurest mujale elama asumisega.

Abielu lõpetamise korral võivad lapse vanemad leppida ühiselt kokku lapse ülalpidamises, kuid kui vanemad kokkuleppele ei jõua, lahendatakse vaidlusküsimus kohtus lahutusmenetluse käigus.

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

Tsiviilseaduses on sätestatud, et abielu lahutamise ajal või ka pärast seda võib endine abikaasa nõuda teiselt abikaasalt elatist, mis vastab selle abikaasa rahalistele võimalustele, eesmärgiga tagada elatist taotleva abikaasa varasem elatustase. Endise abikaasa kohustus tagada teisele abikaasale varasem elatustase lõpeb, kui:

abielu lahutamisest või kehtetuks tunnistamisest möödunud aeg on võrdne lõpetatud abielu kestusega või tühistatud abielu korral kooselu kestusega;

endine abikaasa sõlmib uue abielu;

endine abikaasa sissetulek võimaldab tal end ise ülal pidada;

endine abikaasa väldib endale ülalpidamise teenimist tööga;

endisel abikaasal, kellelt nõuti abikaasa ülalpidamist, ei ole piisavalt elatusvahendeid või ta on muutunud töövõimetuks;

ülalpeetav endine abikaasa on toime pannud kuriteo oma endise abikaasa vastu või tema või mõne tema alaneja või üleneja sugulase elu, tervise, vabaduse, vara või au vastu.

endine abikaasa on jätnud oma endise abikaasa abitusse olukorda, kui abi andmine oleks olnud võimalik;

endine abikaasa on oma endise abikaasa või mõne tema alaneja või üleneja sugulase vastu esitanud tahtlikult alusetuid kuriteosüüdistusi;

endine abikaasa elab priiskavat või amoraalset elu;

endine abikaasa, kellelt nõuti abikaasa ülalpidamist, sureb või tunnistatakse surnuks või sureb või tunnistatakse surnuks ülalpeetav abikaasa;

ülalpidamiskohustuse võib lõpetada ka muudel olulistel põhjustel.

4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu” igapäevaelus?

Läti õigussüsteemis ei kasutata lahuselu mõistet.

5 Millised on lahuselu eeltingimused?

Läti õigussüsteemis ei kasutata lahuselu mõistet.

6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?

Läti õigussüsteemis ei kasutata lahuselu mõistet.

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” igapäevaelus?

Abielu võib kehtetuks tunnistada, kui see oli sõlmitud õigusnormide vastaselt, mistõttu ei olnud abielu sõlmitud seaduslikult. Alates abielu kehtetuks tunnistamise kohtuotsuse jõustumisest loetakse, et pooled ei ole omavahel kunagi abielus olnud ning et abielu oli sõlmimise hetkest õigustühine. Tuleb märkida, et abielu võib kehtetuks tunnistada ka pärast lahutust.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Abielu võib kehtetuks tunnistada üksnes järgmistel õigusaktides sätestatud juhtudel:

abielu ei registreerinud perekonnaseisuametis ametnik ega ühe tsiviilseaduses loetletud usulahu vaimulik;

abielu sõlmiti fiktiivselt ilma perekonna loomise kavatsuseta;

abielu sõlmimise ajal ei olnud kumbki abikaasast veel 18-aastane või sõlmiti abielu teatavatel juhtudel enne, kui üks abikaasast oli saanud 16-aastaseks; sellisel juhul võib abielu olla kehtiv, kui teiseks abikaasaks on täiskasvanu ning abielu sõlmiti alaealise abikaasa vanemate või eestkostjate nõusolekul. Sellist abielu ei saa siiski kehtetuks tunnistada juhul, kui abielu ajal on eostatud laps või kui mõlemad abikaasad on kohtuotsuse tegemise ajaks jõudnud minimaalsesse ikka;

abielu sõlmimise ajal oli ühe abikaasa seisund selline, mis ei võimaldanud tal mõista oma tegude tagajärgi või oma tegusid juhtida;

abielu sõlmiti isikute vahel, kes on keelatud suguluses, nimelt otseses liinis ülenejad või alanejad sugulased, õde-vend või poolõde-poolvend;

abielu sõlmiti lapsendaja ja lapsendatud isiku vahel, välja arvatud juhul, kui lapsendamisest tulenevad õigussuhted on lõpetatud;

abielu sõlmiti eestkostja ja alaealise vahel või hooldaja ja hooldatava vahel enne seda, kui eestkostest või hooldusest tulenevad õigussuhted on lõpetatud;

üks abikaasast oli juba abielus.

Kõigil neil juhtudel võib mis tahes huvitatud isik või prokurör esitada avalduse abielu kehtetuks tunnistamiseks mis tahes ajal ilma piiranguteta. Juhul kui abielu on lõppenud surma või lahutuse tõttu, võivad kehtetuks tunnistamise avalduse esitada ainult need isikud, kelle õigusi mõjutatakse. Mõlema abikaasa surma korral ei saa nende abielu kehtetuks tunnistamise avaldust enam esitada.

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Abikaasa, kelle abielu tunnistatakse kehtetuks, hakkab taas kasutama oma abielueelset perekonnanime. Kui abielu sõlmimise ajal ei olnud abikaasa teadlik asjaolust, et abielu tuleks kehtetuks tunnistada, võib ta taotleda kohtult luba oma abieluuegse perekonnanime säilitamiseks.

Kui abielu sõlmimise ajal oli üks abikaasa teadlik, et abielu võidakse kehtetuks tunnistada, on teisel abikaasal õigus nõuda sellelt abikaasalt lisaks oma endise elatustaseme säilitamiseks vajalikele vahenditele ka hüvitist moraalse kahju tekitamise eest.

Abielu kehtetuks tunnistamise korral vabastatakse endine abikaasa teisele abikaasale tema endise elatustaseme säilitamiseks vajalike vahendite tagamise kohustusest samadel tingimustel nagu abielu lahutamise korral (vt küsimusele nr 3.4 antud vastus).

Kui toimub vara jagamine seoses abielu kehtetuks tunnistamisega, on kummalgi endisel abikaasal õigus jätta endale oma abielueelne vara ja mis tahes vara, mille ta omandas kooselu ajal. Ühiselt soetatud vara tuleb jagada endiste abikaasade vahel võrdselt.

Kui abielu sõlmimise ajal ei olnud kumbki abikaasa teadlik asjaolust, et abielu tuleks kehtetuks tunnistada, jagatakse vara vastavalt nendele tsiviilseaduse sätetele, millega reguleeritakse seadusliku abielu ajal soetatud vara jagamist. Kuid kui siiski ainult üks abikaasa ei olnud teadlik asjaolust, et abielu tuleks kehtetuks tunnistada, kohaldatakse seadusliku abielu ajal soetatud vara jagamist käsitlevat korda ainult selle abikaasa suhtes, kes ei olnud teadlik asjaolust, et abielu tuleks kehtetuks tunnistada.

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Lätis võib abielu lõpetada notar mõlema abikaasa ühise avalduse alusel. Abielu notariaalse lõpetamise menetlus on sätestatud notariaadiseaduse P jaos.

Vannutatud notar lõpetab abielu juhul, kui abikaasad on abielu lahutamises kokku leppinud ja neil ei ole ühiseid alaealisi lapsi või ühisvara, või ühiste alaealiste laste või ühisvara olemasolu korral juhul, kui abikaasad on sõlminud kirjaliku kokkuleppe ühiste alaealiste laste hooldusõiguse, suhtlusõiguse, ülalpidamise ja ühisvara jagamise kohta.

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Abielu notariaalne lõpetamine

Abielu notariaalse lõpetamise korral puudub konkreetne territoriaalne pädevus – pooled võivad pöörduda mis tahes notari poole üle kogu riigi. See ei hõlma piiriüleseid juhtumeid, millega seotud pädevus on reguleeritud nõukogu määrusega (EÜ) nr 2201/2003. Kui Euroopa Liidu õigusaktide või muude rahvusvaheliste õigusnormide kohaselt ei kuulu piiriülene lahutusasi Läti riigi pädevusse, ei saa vannutatud notar lahutusmenetlust alustada ja ta peab abikaasasid sellest nõuetekohaselt teavitama.

Piiriüleste lahutusasjade puhul määratakse kohaldatav õigus kindlaks vastavalt nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määrusele (EL) nr 1259/2010 tõhustatud koostöö rakendamise kohta abielulahutuse ja lahusele suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas.

Notarile esitatud abielu lahutamise avalduses tuleb esitada järgmine teave:

kummagi abikaasa ees- ja perekonnanimi ning isikukood (kui abikaasal puudub isikukood, siis tema sünniaasta, -kuupäev ja -kuu);

abielu sõlmimise aasta, kuupäev ja kuu ning registrikande number;

abielu registreerimise riik ning ametiasutus või usulahk, kus abielu sõlmiti, ning vaimulik, kelle juuresolekul abielu sõlmiti;

märke selle kohta, kas abikaasadel on ühiseid alaealisi lapsi ning kas abikaasad on saavutanud kokkuleppe ühiste alaealiste laste hooldusõiguse, suhtlusõiguse kasutamise ja ülalpidamise küsimustes;

märke selle kohta, kas abikaasadel on ühisvara ning kas nad on saavutanud kokkuleppe sellise vara jagamise küsimuses;

abikaasade perekonnanimed pärast abielu lahutamist.

Avaldusele peab olema lisatud abielutunnistuse originaal või perekonnaseisuameti välja antud ärakiri või väljavõte või perekonnaseisuameti tõend.

Abikaasade ühise alaealise lapse või ühisvara olemasolu korral peab avaldusele olema lisatud kirjalik kokkuleppe ühise alaealise lapse hooldusõiguse, lapse ülalpidamise, suhtlusõiguse ja ühisvara jagamise kohta.

Abielu kohtulik lõpetamine

Abielu lahutamise või kehtetuks tunnistamise avaldus tuleb esitada pädevale piirkondlikule kohtule või linnakohtule (*rajona (pilsētas) tiesa*). Tavaliselt on selleks kostja deklareeritud elukoha järgne kohus või sellise elukoha puudumisel kostja tegeliku elukoha järgne kohus. Avalduse võib esitada hageja deklareeritud elukoha järgsele kohtule või sellise elukoha puudumisel hageja tegeliku elukoha järgsele kohtule, kui:

hagejaga elavad koos alaealsed lapsed;

lõpetada soovitakse abielu, mis on sõlmitud isikuga, kes kannab vanglakaristust;

lõpetada soovitakse abielu, mis on sõlmitud isikuga, kellel puudub deklareeritud elukoht ja kelle tegelik elukoht on teadmata või kes elab välisriigis.

Kohtualluvuse eeskirjad, mida kohaldatakse sellistes lahutust, lahusele ja abielu kehtetuks tunnistamist käsitlevates asjades, kus ühe abikaasa alaline elukoht on teises liikmesriigis või ta on teise liikmesriigi kodanik, on sätestatud nõukogu 27. novembri 2003. aasta määruses (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnistamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000.

Kui asjakohane liikmesriik on kindlaks tehtud, kohaldatakse selle liikmesriigi siseriiklikku tsiviilkohtumenetlust.

Lahutusasjades kohaldatavad kohtualluvuse eeskirjad on samuti sätestatud õiguslast abi ja õigusühenduste käsitlevates kahepoolsetes välislepingutes, mis on sõlmitud ELi mittekuuluvate riikidega ja mis on Lätile siduvad.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 128 kohaselt tuleb kohtule esitatud avalduses esitada järgmine teave:

selle kohtu nimi, kellele avaldus esitatakse;

hageja ees- ja perekonnanimi, isikukood ja deklareeritud elukoht (kui hagejal puudub deklareeritud elukoht, siis hageja tegelik elukoht); juriidilise isiku puhul

tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht; hageja võib kohtuga kirjavahetuse pidamise eesmärgil märkida ka täiendava aadressi;

kostja või huvitatud isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood, deklareeritud elukoht ning tema mis tahes muu deklareeritud täiendav aadress (deklareeritud elukoha puudumisel tegelik elukoht); juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht; kostja isikukood või registrinumber esitatakse avaldusel siis, kui see on teada;

hageja esindaja ees- ja perekonnanimi, isikukood ja kohtuga kirjavahetuse pidamiseks kasutatav aadress, kui hagi esitab esindaja, või juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht;

rahalise nõude puhul võimaluse korral selle krediidiasutuse nimi ja see kontonumber, kuhu makse võib teha;

hagi ese;

nõude summa (kui nõuet on võimalik väljendada rahaliselt), esitades sissenõutava või vaidlustatud summa leidmiseks kasutatud arvutuskäigu;

hageja nõude aluseks olevad asjaolud ja neid kinnitavad tõendid;

nõude aluseks olevad õigusnormid;

hageja väited;

avaldusele lisatud dokumentide loetelu;

avalduse koostamise kuupäev ja mis tahes muu asjakohane teave.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 235.1 kohaselt tuleb abielu lahutamise avalduses märkida ka järgmine teave:

mis ajast pooled lahuses elavad;

kas teine abikaasa nõustub abielu lahutamisega;

kas pooled on jõudnud kokkuleppele laste hooldusõiguse küsimuses, teise vanema suhtlusõiguse kasutamise korras, elatise maksmisses ja abielu ajal soetatud vara jagamises või kas nad esitavad kohtule nende küsimustega seotud nõudeid.

Avaldusele peab olema alla kirjutatud hageja või tema esindaja. Abielu lahutamise või kehtetuks tunnistamise küsimuses peab pooled esindajal olema konkreetne volitus asjaga tegelemiseks. Abielu lahutamist või kehtetuks tunnistamist käsitlevas asjas antud volitus hõlmab ka muid seotud nõudeid.

Avaldusele tuleb lisada:

avalduse tõestatud koopia, mis edastatakse kostjale;

dokument, millest nähtub riigilõivu ja muude kohtukulude tasumine õigusaktides sätestatud korras ja summas;

dokument või dokumendid, millega tõendatakse nõude aluseks olevaid asjaolusid (nt abielutunnistus).

12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?

Üldiselt annab riik õigusabi, kui isiku rahalised vahendid või sissetulek ei võimalda tal oma õigusi kaitsta või kui isik satub ootamatult (nt looduskatastroofi, vääramatu jõu või muude temast olenemata põhjuste tagajärjel) olukorda ja rahalisse seisusse, mis ei võimalda tal oma õigusi kaitsta, või kui isik on täielikult riigi või kohaliku omavalitsuse ülalpidamisel, mistõttu on tal objektiivseid raskusi oma õiguste kaitsmisel. Õigusabi antakse kooskõlas riigi õigusabi seadusega (*Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums*).

Õigusabiga kaetakse üldiselt kulud, mis on seotud menetluskulude koostamisega, õigusabiga nõustamisega menetluse ajal, kohtus esindamisega ja kohtuotsuse täitmisega.

Läti annab õigusabi ka kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 2201/2003.

13 Kas abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Kõigepealt peab asja arutama piirkondlik kohus või linnakohus (*rajona (pilsētas) tiesa*). Otsuse saab vaidlustada ringkonnakohtus (*apgabaltiesa*) ja selle peale saab esitada kaebuse ka õigusküsimuses (*kasācija*).

Seoses abielu notariaalse lõpetamisega tuleb märkida, et kahtluse alla ei saa seada nende dokumentide õigsust, mis on tõestatud seaduses sätestatud korras. Selliseid dokumente saab vaidlustada eraldi hagi esitamisega.

Kõik kaebused selle kohta, et vannutatud notar on oma ametikohustusi täites toiminud ebaõigelt või keeldunud oma ametikohustuste täitmisest, tuleb esitada sellele piirkondlikule kohtule, kelle järelevalve all notar tegutseb. Kaebus tuleb esitada ühe kuu jooksul alates päevast, mil notar tegi vaidlustatud toimingut või keeldus nõutud toimingut tegemisest.

14 Milline on abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

Abielu lahutamist, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamist käsitlevat kohtuotsust, mis on tehtud teises liikmesriigis, tuleb Lätis tunnustada nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/2003 alusel. Nimetatud määruses on sätestatud, et ühes liikmesriigis tehtud kohtuotsust tuleb teistes liikmesriikides tunnustada ühegi erimenetluse järgimist nõudmata.

Selleks et tagada abielu lahutamist, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamist käsitlevate teises liikmesriigis tehtud kohtuotsuste tunnustamine Lätis, võib mis tahes huvitatud isik nõukogu määruses (EÜ) nr 2201/2003 sätestatud korras taotleda otsust selle kohta, et asjaomast kohtuotsust tuleb või ei tule tunnustada, esitades taotluse välisriigi kohtuotsuse tunnustamiseks (*atzīšana*) või tunnustamiseks ja jõustamiseks (*atzīšana un izpildīšana*) sellele piirkondlikule kohtule või linnakohtule, kelle tööpiirkonnas kohtuotsust tuleb täita või kus asub kostja deklareeritud elukoht (või sellise elukoha puudumisel kostja tegelik elukoht).

Välisriigi kohtuotsuse tunnustamist või tunnustamist ja jõustamist käsitleva otsuse teeb kohtunik üksi, tuginedes esitatud avaldusele ja sellele lisatud dokumentidele. Ta teeb otsuse kümne päeva jooksul alates avalduse esitamisest ilma pooli kohtusse kutsumata. Kohtunik võib keelduda kohtuotsust Lätis tunnustamast üksnes nendel kohtuotsuste mittetunnustamise põhjustel, mis on sätestatud nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/2003 artiklis 22. Need võimaldavad keelduda teises liikmesriigis tehtud kohtuotsuste Lätis tunnustamisest järgmistel juhtudel:

kui selline tunnustamine on vastuolus Läti avaliku korraga;

kui kohtuotsus on tehtud tagaselja, kui menetluse algatamist käsitlevat või samaväärset dokumenti ei edastatud kostjale küllalt aegsasti ja sellisel viisil, et ta oleks saanud end kaitsta, välja arvatud juhul, kui on tõestatud, et kostja on kohtuotsusega sõnasegalt nõustunud;

kui kohtuotsus on vastuolus kohtuotsusega, mis on tehtud nendesamade asjaosaliste vahelise menetluse käigus Lätis;

kui kohtuotsus on vastuolus varasema kohtuotsusega, mis on tehtud teises liikmesriigis või mitteliikmesriigis nende samade asjaosaliste vahel, tingimusel et varasem kohtuotsus vastab tingimustele, mis on vajalikud selle Lätis tunnustamiseks.

Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 638 kohaselt tuleb kohtuotsuse tunnustamist käsitlevas avalduses märkida järgmine teave:

selle kohtu nimi, kellele avaldus esitatakse;

avalduse esitaja ees- ja perekonnanimi, isikukood (või selle puudumisel isiku tuvastamiseks vajalikud andmed) ja kohtuga kirj vahetuse pidamiseks

kasutatav aadress; juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht;

kostja ees- ja perekonnanimi, isikukood (või selle puudumisel isiku tuvastamiseks vajalikud andmed), deklareeritud elukoht ja mis tahes muu deklareeritud täiendav aadress (või selle puudumisel kostja tegelik elukoht); juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht;

avalduse ese ja avalduse aluseks olevad asjaolud;

avalduse esitaja taotlus välisriigi kohtuotsuse täielikuks või osaliseks tunnustamiseks või täielikuks või osaliseks tunnustamiseks ja jõustamiseks;

volitatud esindaja nimi ja aadress, kui asja Lätis menetlemiseks on määratud esindaja;

avaldusele lisatud dokumentide loetelu;

avalduse koostamise kuupäev ja kellaaeg.

Nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/2003 artikli 37 kohaselt peavad teises liikmesriigis tehtud kohtuotsuse tunnustamist käsitlevale avaldusele olema lisatud järgmised dokumendid:

kohtuotsuse koopia, mis vastab selle ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele;

kui kohtuotsus on tehtud tagaselja, tuleb esitada selline dokument, mis tõendab menetluse (lahutusmenetluse, lahuselumenetluse või abielu tühistamise menetluse) algatamist käsitleva dokumendi koostajale kättetoimetamist; teise võimalusena võib avalduse esitaja esitada dokumendi, mis osutab, et koostaja on tagaseljakohuotsusega sõnaselgelt nõustunud;

tõendi, mille on välja andnud kohtuotsuse teinud liikmesriigi pädev asutus või kohus kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/2003 artikliga 39.

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Nõukogu määruses (EÜ) nr 2201/2003 on sätestatud kaks moodust, kuidas huvitatud isik võib olla vastu teises liikmesriigis seoses abielu lahutamise, lahuseluga või abielu kehtetuks tunnistamisega tehtud kohtuotsuse tunnustamisele Lätis.

Esiteks on nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/2003 artiklis 21 sätestatud, et iga huvitatud osapool võib taotleda kohtult otsust, et teises liikmesriigis tehtud kohtuotsust Lätis ei tunnustataks.

Teiseks võib kohtuotsuse tunnustamist käsitlevas asjas koostajaks olev isik vaidlustada kohtuotsuse Lätis tunnustamist käsitleva otsuse isegi juhul, kui teine isik on juba esitanud avalduse kohtuotsuse tunnustamiseks ja kui selle avalduse alusel on asjaomane piirkondlik kohus või linnakohus juba kõnealust kohtuotsust tunnustanud. Koostaja võib esitada vastuväited teises liikmesriigis tehtud kohtuotsuse tunnustamise kohta, vaidlustades piirkondliku kohtu või linnakohtu tunnustamisotsuse. Nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/2003 artikli 33 kohaselt võib teise liikmesriigi kohtuotsuse tunnustamist käsitleva piirkondliku kohtu või linnakohtu otsuse vaidlustada ringkonnakohtus, esitades edasikaebuse (*blakus sūdzība*) otsuse teinud kohtule ja saates avalduse asjaomasele ringkonnakohtule. Koostaja või avalduse esitaja võivad pöörduda kohtuotsuse tunnustamist käsitleva ringkonnakohtu otsusega seoses ülemkohtu senati (*Augstākās tiesas Senāts*) poole, esitades apellatsioonkaebuse otsuse teinud kohtule ja saates avalduse ülemkohtu senati tsiviilasjade osakonnale. Koostaja võib esitada teises liikmesriigis tehtud kohtuotsuse tunnustamise peale vastuväite üksnes nendel kohtuotsuste mittetunnustamise põhjustel, mis on sätestatud nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/2003 artiklis 22 (vt vastus küsimusele nr 14).

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

Kohaldatava õiguse kindlaksmääramise menetlus on sätestatud

nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määruses (EL) nr 1259/2010 tõhustatud koostöö rakendamise kohta abielulahutuse ja lahusele suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas (Rooma III määrus)

Lingid

<https://tiesas.lv>

<http://www.llrx.com/features/latvia.htm> (inglise keeles)

<https://vvc.gov.lv>

<https://www.tm.gov.lv>

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 18/12/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.